

неправильно співвідносять точку, яка вказує на нульову шкалу з вершиною кута, вершину кута суміщають не з центром транспортира, а з початком лінійки, не можуть чітко поставити точку у відповідності з визначеним градусом, допускають значні похибки, не вимірюють величину кута, якщо його сторона не торкається до шкали.

Висновки. Отже, геометричний матеріал є досить складним для учнів з порушеннями інтелекту, оскільки для його оволодіння дітям потрібно використовувати такі мисленнєві процеси, як аналіз, синтез, узагальнення, абстрагування тощо.

Перспектива дослідження. Подальшою перспективою нашого дослідження є визначення ефективних прийомів формування геометричних знань у дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гаврилов О. В., Ляшенко О. М. Спеціальна методика викладання математики в допоміжній школі: курс лекцій. Кам'янець-Подільський: ПП Пантюк С.Д., 2003. 272 с.
2. Эк В. В. О преемственности при изучении некоторых вопросов геометрии во вспомогательной школе. *Дефектология*. 1997. № 6. С. 48–52.
3. Эк В. В., Перова М. Н. Обучение наглядной геометрии во вспомогательной школе : пособие для учителя. Москва: Просвещение, 1983. 135 с.

Гейко Світлана Валеріївна

вчитель трудового навчання, вчитель-дефектолог,
спеціаліст вищої категорії, «старший вчитель»
КЗ «Новопразька спеціальна школа
Кіровоградської обласної ради»

ПРОЄКТНА ДІЯЛЬНІСТЬ НА УРОКАХ ШВЕЙНОЇ СПРАВИ, ЯК ШЛЯХ ДО ТВОРЧОГО РОЗВИТКУ УЧНІВ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОГО РОЗВИТКУ

У статті здійснено огляд проєктної діяльності на уроках швейної справи, як шляху до творчого розвитку учнів з порушеннями інтелектуального розвитку. Визначено роль трудового навчання у корекційно-розвивальній роботі з дітьми, що мають порушення інтелекту. З'ясовано значення поняття «проєктна методика» та особливості її застосування на уроках швейної справи у спеціальному закладі загальної середньої освіти. Проаналізовано особливості та специфіку застосування проєктної діяльності на уроках швейної справи, як шляху до творчого розвитку учнів з порушеннями інтелектуального розвитку.

Ключові слова: проєктна діяльність, урок, швейна справа, розвиток, творчість, учні з інтелектуальними порушеннями.

Geiko Svitlana Valeriyivna

teacher of labor training, teacher-defectologist,
specialist higher category, «senior teacher»
KZ «Novoprazhskaya special school
Kirovohrad regional council»

PROJECT ACTIVITIES IN SEWING LESSONS AS A WAY TO THE CREATIVE DEVELOPMENT OF STUDENTS WITH INTELLECTUAL DEVELOPMENT DISORDERS

The article has a review of the project activity in the lessons of the sewing business, as a path to the creative development of students with intellectual development disorders. The role of labor education in correctional and development work with children with intelligence violations is determined. The meaning of the concept of "proactive technique" and the peculiarities of its application in the lessons of the garment in a special institution of general secondary education are determined. The peculiarities and specificity of application activity in the lessons of the sewing business are analyzed, as a way to the creative development of students with intellectual development disorders.

Key words: prosecution, lesson, sewing business, development, creativity, students with intellectual violations.

Постановка проблеми: Трудове виховання підростаючого покоління є одним з найважливіших завдань українського суспільства. Підготовка молоді до життя, до участі в суспільно корисній праці, до задоволення фізичних і духовних потреб людей здійснюється і в спеціальних закладах загальної середньої освіти. Основною метою цієї підготовки є не вузьке професійне навчання, що дозволяє фахівцю включитися у виробництво, а формування активної, цілеспрямованої особистості, здатної до самореалізації, творчості, задоволення своїх інтересів в обраній справі і самовдосконалення [1].

Трудовому вихованню, тобто залученню здобувачів освіти з особливими освітніми потребами до самостійної і посильної праці та спостереження за працею дорослих, поясненню її значення в житті людей, належить важлива роль у всебічному розвитку особистості дитини. У цьому виняткового значення набуває використання в освітньому процесі проєктної діяльності, зокрема на уроках швейної справи. Це не лише відкритий шлях до майбутнього професійного становлення учнів з порушеннями інтелектуального розвитку, але й шлях до творчого розвитку молоді.

Актуальність: Проблемі формування трудових умінь у дітей з порушеннями інтелектуального розвитку присвячені дослідження В. Бондаря, Г. Дульневої, І. Єременка, Г. Мерсіянової, В. Синьова, В. Товстогана, О. Хохліної та інших, які в своїх роботах розкрили загальні питання цієї проблеми,

визначили роль трудового навчання і виховання у соціальній адаптації осіб зазначеної категорії.

У теорії та практиці спеціальної освіти, де підготовка школярів з порушеннями інтелекту до самостійної життєдіяльності, займає одне з провідних місць, проблема формування практичних вмінь досліджувалась, переважно, у контексті трудового навчання, що зумовлено виключним значенням праці для розвитку й корекції дітей зазначеної категорії [2]. Про це свідчать дослідження вчених-дефектологів А. Висоцької, Е. Ковальової, С. Мирського, Б. Пінського, К. Турчинської та інше. Однак питання використання в освітньому процесі спеціального закладу загальної середньої освіти інноваційних технологій, зокрема проєктної діяльності, набуває вагомого значення.

Мета статті – визначити роль проєктної діяльності на уроках швейної справи учнів з порушеннями інтелектуального розвитку.

Виклад основного матеріалу. Трудове виховання у спеціальному закладі загальної середньої освіти містить багато корекційних можливостей. Цілі і завдання трудового виховання, його зміст та властивості завдяки своїй конкретності і доступності, чуттєвого сприйняття допомагають дітям з порушеннями інтелектуального розвитку виробити вміння співвідносити свої дії з метою праці, вибрати найбільш раціональні прийоми виконання роботи. Виготовлення практично корисних виробів підвищує активність та інтерес до роботи. Необхідно зрозуміти важливість формування у дітей з порушеннями інтелектуального розвитку міцних навичок самообслуговуючої праці не тільки як фактора, що сприяє зміцненню порядку і дисципліни в освітньому закладі, але і як засоби виховання таких якостей особистості, як почуття колективізму, взаємодопомоги, зібраності, акуратності тощо.

Процес трудового виховання у спеціальному закладі загальної середньої освіти, перш за все, спрямований на формування в учнів із порушеннями інтелектуального розвитку різноманітних знань, умінь і навичок, але, безумовно, під час навчання відбувається і виховання, і розвиток учнів. Дуже важливий розвиток трудових умінь в учнів із порушеннями інтелектуального розвитку, оволодіння елементарною культурою праці. Залежно від віку у дітей формуються культурно-гігієнічні вміння, пов'язані з працею з самообслуговування, господарсько-побутовою працею. Саме розвиток трудових умінь передбачає оволодіння елементарною культурою праці, в яку

входять: розуміння мети дій, правильний відбір матеріалів та інструментів, умінням користуватися вибраними інструментами, здійснення дій у певній послідовності, оцінка результатів праці [3].

Трудове виховання для в учнів із порушеннями інтелектуального розвитку має велике значення: в процесі знайомства з призначеннями, властивостями та якостями матеріалів та інструментів, оволодіння діями з ними, планування послідовності операцій розвиваються сприйняття, уявлення, різні форми мислення і розумові операції. У процесі трудового виховання розширюються і конкретизуються уявлення дітей з порушеннями інтелекту про життя і заняття людей, про користь і результати їх праці.

Згідно програми з професійно-трудового навчання в спеціальних закладах для дітей з порушеннями інтелектуального розвитку метою будь-якого напрямку є підготовка учнів після закінчення школи до самостійного виконання нескладних видів робіт на підприємствах, сільському господарстві, формування в них життєвої компетентності тощо [3].

Особлива роль у корекційно-розвивальній роботі з дітьми, що мають порушення інтелекту, відводиться трудовому навчанню. Але корекційно-розвивальний ефект можливий лише за умови спеціальної організації трудового навчання, тобто якщо воно є корекційно спрямованим. Максимально можливий розвиток може бути досягнуто тільки при дотриманні низки умов: застосування адекватної програми і методів навчання, що відповідають реальному віковому періоду та реальним можливостям дітей з порушеннями інтелектуального розвитку й цілям їх виховання, а також упровадження в освітній процес інноваційних форм навчання. Чільне місце серед яких, на нашу думку належить проєктній діяльності.

Сучасні науковці (В. Борзенков, Ю. Громико, Г. Ільїн, Н. Масюкова О. Прикота, В. Слободчиков) під визначенням поняття «проєктна методика» розуміють: спосіб організації, особистісно-орієнтований метод навчання, самостійна творча праця, сукупність навчально-пізнавальних прийомів, комплексний узагальнюючий процес, система навчання, гнучка модель організації навчального процесу, форма організації навчання, спеціально організований вчителем комплекс дій, організований вчителем підхід навчання у співробітництві, педагогічна технологія, сукупність педагогічних прийомів та операцій, спільна діяльність учителя й учнів, комплексний метод навчання,

цілеспрямована самостійна діяльність учнів, спосіб досягнення дидактичної мети, комплексний навчальний процес тощо [4].

Метод проекту – це спеціальний спосіб організації пізнавальної діяльності учнів, що передбачає встановлення вимог, формування продукту праці у відповідності до даних вимог, а також результат проведеного дослідження.

Метод проекту – це сукупність операцій оволодіння певною сферою практичного чи теоретичного знання, тією чи іншою діяльністю; це шлях пізнання, спосіб організації процесу пізнання [4].

Сутність проєктного навчання полягає у тому, що учень під час роботи над навчальним проєктом опановує реальні процеси, проживає конкретні ситуації, залучається до проникнення у суть явищ, конструювання нових об'єктів тощо.

Так, дівчаток із порушеннями інтелектуального розвитку, які виявляють значний інтерес до швейної справи, відчують позитивні емоції, коли їм вдається здійснити відповідну трудову операцію, доцільно залучити до трудової діяльності за допомогою використання проєктної методики.

Застосування проєктної діяльності на уроках швейної справи, як шляху до творчого розвитку учнів з порушеннями інтелектуального розвитку, створює лише позитивні зміни у їхньому ставленні до праці та формуванні відповідних трудових вмінь. У ході застосування проєктної діяльності на уроках швейної справи, як шляху до творчого розвитку учнів з порушеннями інтелектуального розвитку, відмічається: формування пізнавальної діяльності в цілому; підвищення рівня соціальної компетентності; розширення уявлень про професії; формування й удосконалення трудових (професійних) навичок, які сприятимуть в успішній адаптації цих дітей у суспільство [5].

Під час застосування проєктної діяльності вчитель має враховувати не лише особливості, але і можливості кожної дитини. Особлива увага приділяється формуванню загальнотрудових умінь в учнів; розвитку особових якостей, які будуть потрібні дітям з порушеннями інтелекту на будь-якому виробництві, у будь-якому колективі.

Метою проєктної діяльності на уроках швейної справи є не лише створення додаткової форми розвитку трудових умінь у школярів цієї категорії, виховання і розвиток особистості, а також формування умов для розвитку творчого потенціалу дітей з порушеннями в інтелектуальному розвитку.

Для реалізації поставленої мети щодо використання проєктної діяльності на уроках швейної справи доцільно визначити наступні завдання: прищеплення

любові та поваги до праці та людей праці; формування трудових навичок і умінь у дітей з порушеннями інтелекту; навчання учнів способам і прийомам роботи на швейній машинці та вручну; застосування отриманих знань і вміння на практиці; виховання працьовитості, ощадливості, акуратності в роботі з матеріалами і інструментами; розвиток в учнів навичок культури виробництва розвиток у школярів самостійності; розвиток та корекція мислення, пам'яті, уваги, уявлення, сприймання, дрібної моторики, збагачення словникового запасу тощо [5].

Особливу увагу під час застосування проєктної діяльності на уроках швейної справи з учнями з порушеннями інтелектуального розвитку доцільно звертати на знання і точне дотримання учнями з порушеннями інтелекту правил безпечної праці, виробничої санітарії та особистої гігієни, навчання їх правилам безпечних прийомів роботи, ознайомленню із заходами запобігання травматизму. Діти систематично мають прослуховувати інструктажі з техніки безпеки, повторювати правила безпечного виконання кожної операції.

Важливою умовою у формуванні й удосконаленні трудових вмінь у школярів з порушеннями інтелектуального розвитку є забезпечення принципу наступності, сутність якого полягає у послідовному розширенні та поглибленні знань і практичних навичок.

Щоб не допустити зниження інтересу до матеріалу, який викладається, доцільно вносити елементи новизни та творчості. Для ефективного розвитку та корекції трудових вмінь слід розробити низку тематичних дидактичних завдань. Завдання передбачають різні дидактичні цілі – пропедевтику, нервово-психологічну підготовку, формування нових знань і практичних вмінь, застосування й корекція трудових умінь, повторення, систематизація.

Застосування проєктної діяльності на уроках швейної справи, як шляху до творчого розвитку учнів з порушеннями інтелектуального розвитку передбачає тісну співпрацю учителя та учнів, використання диференційованого та індивідуального підходів, самостійну роботу з виготовлення виробу, що сприяє міцному та ефективному формуванню трудових вмінь у дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.

Висновки. Метод проєкту – це організація навчання, за якою учні з порушеннями інтелектуального розвитку набувають знань і навичок у процесі планування й виконання практичних завдань-проєктів. Навчальний проєкт

у спеціальному закладі загальної середньої освіти має свою специфічні особливості організації, які пов'язані з особливостями психофізичного розвитку учнів зазначеної нозології. Застосування проєктної діяльності на уроках швейної справи є успішним шляхом до творчого розвитку учнів з порушеннями інтелектуального розвитку.

Перспектива дослідження. У використанні проєктної діяльності на уроках швейної справи, як шляху до творчого розвитку учнів з порушеннями інтелектуального розвитку, на базі Новопраської спеціальної загальноосвітньої школи-інтернат I-II ступенів Олександрійського району Кіровоградської обласної ради.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бондар В. І., Єременко І. Г. Про удосконалення підготовки розумово відсталих дітей до самостійної праці. *Дефектологія*. 1990. № 3. С. 36–42.
2. Константинів О. В. Трудове виховання як засіб становлення особистості розумово відсталих дітей. *Актуальні питання корекційної освіти*. 2011. Вип. 2. С. 89–97.
3. Мерсіянова Г. М. Корекційна спрямованість змісту трудового навчання швейній справі розумово відсталих школярів. *Теорія і практика олігофренопедагогіки*. К., 2010. Вип. 4. С. 34–39.
4. Нечипоренко В. В. Метод проєктів у сучасній школі: Навчально-методичний посібник. Запоріжжя : Хортицький навчально-реабілітаційний багатопрофільний центр, 2008, 120 с.
5. Сидорова М. М. Проектная деятельность на уроках трудового обучения в школе VIII вида. *Дефектология*. 2005. № 4. С. 77–79.

Герасименко Людмила Миколаївна

Вихователь комунального закладу

«Прилуцька спеціальна школа»

ВИКОРИСТАННЯ ФОЛЬКЛОРУ ЯК ІНСТРУМЕНТ МОРАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ШКОЛЯРІВ З ПОРУШЕННЯМИ ІНТЕЛЕКТУ

У статті здійснено аналіз робіт науковців з цієї проблематики. Висвітлено ефективні прийоми використання фольклору у виховній роботі дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Зазначено види фольклорного матеріалу. Наголошено на важливості морального виховання дітей цієї категорії. Підкреслено необхідність широкого використання наочного матеріалу (іграшок, картин, посібників), за допомогою яких створюється розгорнута картина дій і їх результат.

Ключові слова: фольклор, моральне виховання, школярі з порушеннями інтелектуального розвитку.